

The background features abstract, overlapping green geometric shapes in various shades, creating a modern and dynamic visual effect. The shapes are primarily triangles and polygons, some semi-transparent, layered against a white background.

A kultúra jogi szabályozása és igazgatási rendszere Romániában és Magyarországon

Bartalis Izabella – Salló Szilárd – Miklósi Márta

- az érvényben lévő törvények és egyéb jogszabályok alapján ismertetjük a kultúra jogi szabályozásának és igazgatási rendszerének vetületeit
- az alábbi kérdésekre keressük a választ: az országban a kulturális intézmények, egyesületek és alapítványok létrehozását mi szabályozza, milyen típusai vannak, azok milyen célok és feladatok mentén fejtik ki tevékenységüket, milyen finanszírozási lehetőségek segítik működésüket

Kulturális közintézmények

Románia

- a kulturális intézmények olyan közintézményi vagy magán jellegű jogi személynek minősülnek, amelyek szervezési és támogatási formától függetlenül a kultúra, a tájékoztatás és az élethosszig tartó tanulás területén fejtik ki tevékenységüket (OUG 118/2006: I/2/1)
- Románia egyik fő kulturális létesítménye a **Nemzeti Hagyományőrzési Központ (Centrul Național pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale)**, amelynek létrehozását és működtetését Románia Kormánya hagyta jóvá a Kulturális Minisztérium javaslatára (118/2006: II/9/1-2)
- az országban létező kulturális közintézmények a központi vagy helyi közigazgatási intézmények fennhatósága alatt működnek
- minden megyében létrejött legalább egy olyan kulturális közintézmény, amely a Megyei Tanács alárendeltségében működik és módszertanilag támogatja a vidéki kulturális intézmények tevékenységét (OUG 118/2006: II/8)

- a kulturális intézmények körébe a következő létesítményeket sorolják: vidéki kultúrotthonok, városi művelődési házak, népegyetemek, a művészetet és mesterségeket népszerűsítő népiskolák, kulturális központok, a hagyományos népi kultúrát népszerűsítő professzionális együttesek, regionális felnőttképző központok, hagyományőrzési központok és egyébek (OUG 118/2006: I/2/2)
- a kulturális közintézmények finanszírozása az állam által biztosított pénzügyi támogatásból, helyi költségvetésből, saját bevételből és egyéb forrásokból pl. pályázatokból valósul meg (OUG 118/2006: IV/15/1-2)

Magyarország

- a kulturális terület az **Emberi Erőforrások Minisztériumához**, a **Kultúráért Felelős Államtitkársághoz** tartozik
- az államtitkárság legfontosabb feladata: a rendelkezésére álló állami eszközökkel kezdeményezni és elősegíteni az új kulturális értékek létrehozását, a nemzeti és egyetemes kulturális örökség megóvását
- közművelődési intézmény Magyarországon számos jogi formában működhet, típusai a következők: művelődési ház, művelődési központ, kulturális központ, többfunkciós közművelődési intézmény, népfőiskola, népi kézműves alkotóház, gyermek-, illetve ifjúsági ház, valamint szabadidőközpont (1997. évi CXL. törvény 77.§ (5))
- a fővárosi és a települési önkormányzatok a közművelődési feladataik ellátásához a költségvetési törvény szerint állami hozzájárulásban részesülnek (1997. évi CXL. törvény 90.§), emellett további bevételekre tehetnek szert egyéb pénzügyi támogatásból, saját bevételből és egyéb forrásokból pl. pályázatokból

Kulturális egyesületek és alapítványok

Románia

- az egyesületek és alapítványok olyan fizikai és jogi személyek, amelyek tevékenységüket a közösség érdekében, helyi vagy térségi szinten fejtik ki, politikai vagy vallási hovatartozástól függetlenül
- létrehozásukat és működésüket a 26/2000-es Kormányrendelet szabályozza, amely általánosan érvényes bármely szakterületen az országban működő egyesületekre és alapítványokra
- ebből adódóan nincs kimondottan a kulturális tevékenységeket végző egyesületekre, alapítványokra szóló kormányrendelet
- a civil szervezetek bejegyzéséhez az Igazságügyi Minisztérium jóváhagyása szükséges (OG 26/2000: I/1/3, X/1)

Magyarország

- nincsen kimondottan a kulturális tevékenységeket végző egyesületekre, alapítványokra szóló kormányrendelet, az alapvető szabályokat az Egyesülési jogról szóló 2011. évi CLXXV. törvény tartalmazza
- az egyesület az egyesülési jog alapján létrehozott szervezet, jogi személy, amely a nyilvántartásba vétellel jön létre (2011. évi CLXXV. törvény 4.§)
- egyesület alapítható minden olyan célra és tevékenységre, amely összhangban áll az Alaptörvénnyel, és amelyet törvény nem tilt
- legalább 10 alapító tagra van szükség, és a tagok száma később sem lehet ennél kevesebb (v.ö. 4/2017. (IV. 3.) IM rendelet)
- az alapítvány az alapító által az alapító okiratban meghatározott tartós cél folyamatos megvalósítására létrehozott jogi személy (2013. évi V. törvény 3:378§)
- alapítványokat létrehozni bármilyen tartós célra lehetséges, azzal a megkötéssel, hogy az alapító és az alapító hozzátartozója csak igen szűk körben lehet kedvezményezett

Összegzés

- írásunkban törekedtünk a romániai kulturális jogi szabályozás és igazgatási rendszer részletes bemutatására, összevetve a magyarországi helyzettel, viszonyokkal
- megvizsgáltuk, hogyan alakul a vonatkozó jogszabályi háttér, melyek a legfontosabb háttérintézmények, milyen jellemzői vannak a kulturális intézményeknek, rendelkeznek-e jogi személyiséggel, milyen fő típusai különíthetők el
- részletesen körbejártuk a kultúra finanszírozási kérdéseit és elemeztük a kapcsolódó joganyagot a kulturális célú civil szervezetekre vonatkozóan, összevetve a romániai és a magyar sajátosságokat

Bibliográfia

- 2011. évi CLXXV. törvény az egyesülési jogról, a közhasznú jogállásról, valamint a civil szervezetek működéséről és támogatásáról
- 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről
- 4/2017. (IV. 3.) IM rendelet a civil szervezetek és a sportegyesületek egyszerűsített nyilvántartásba vételi és egyszerűsített változásbejegyzési eljárásaiban alkalmazandó mintaokiratokról
- Bíró A. Zoltán – Miklós István (2006): Székelyföldi kulturális intézmények. In. Oláh Sándor (szerk.): *Térség és kultúra*. Hargita Megyei Kulturális Központ, Csíkszereda, 235–261. p.
- Csata Zsombor – Kiss Dénes – Kiss Tamás (2005): Az erdélyi magyar kulturális intézményrendszeréről. In. Blénesi Éva – Mandel Kinga – Szarka László (szerk.): *A kultúra világa. A határon túli magyar kulturális intézményrendszer*. MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Budapest, 50–75. p.
- Emberi Erőforrások Minisztériuma (2021): Kultúráért Felelős Államtitkárság. Szervezet. In: <https://2010-2014.kormany.hu/hu/emberi-eroforrasok-miniszteriuma/kulturaert-felelos-allamtitkarsag/szervezet> Letöltés ideje: 2021. január 15. 11.30. h

- Európai Közösségek Bizottsága (2000): Memorandum az egész életen át tartó tanulásról. Brüsszel, 2000. In: <http://www.nefmi.gov.hu/europai-unio-oktatas/egesz-eleten-at-tarto/memorandum-tanulas> (letöltés ideje: 2021.01.13)
- Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont (2021): Hargita Megyei Hagyományőrzési Forrásközpont szervezeti és működési szabályzata. II. fejezet. Kézirat
- Miklós István (2005): Forrásbevonási gyakorlat a székelyföldi kulturális intézmények esetében. In: Blénesi Éva – Mandel Kinga – Szarka László (szerk.): *A kultúra világa. A határon túli magyar kulturális intézményrendszer.* MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet, Budapest, 76–92. p.
- Nemzeti Művelődési Intézet (2021): Ismertető. In: <https://nmi.hu/rolunk/ismerteto/> Letöltés ideje: 2021. január 15. 10.30. h
- Ordonanță 26/2000. Kormányrendelet: I-X. fejezet. In: www.program-legislativ.ro
- Ordonanță 2883/2003. Kormányrendelet: V. fejezet. In: www.program-legislativ.ro
- Ordonanță de Urgență 118/2006. Sürgősségi kormányrendelet: I-IV. fejezet. In: www.program-legislativ.ro
- Románia Kulturális Minisztériumának honlapja (2021): Kulturális Minisztérium. In: <https://gov.ro/ro/guvernul/cabinetul-de-ministri/ministrul-culturii1610979253> Letöltés ideje: 2021. január 20.